

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan kokous 24.10.2018

1. Kokouksen avaus ja työjärjestyksen hyväksyminen

Kokouksen teemana oli tutustuminen vantaalaisen lähikoulun arkeen ja haasteisiin. Paikaksi valikoitui Vantaan monikulttuurisin koulu Lehtikuusen koulu Hakunilassa. Koulun, sivistysviraston ja nuorisopalveluiden edustajat avasivat neuvottelukunnalle ja muille osallistujille koulun ja alueen nuorten tilannetta, jonka jälkeen keskusteltiin yhdessä ja päätettiin julkilausuman lähettamisestä kaupunginhallitukselle.

Päätös: avattiin kokous, pidettiin esittelykierrros ja hyväksyttiin työjärjestys. Valittiin pöytäkirjantarkastajiksi Olga Gilbert ja Jean Banyanga D'Amour.

2. Tervetuloa Lehtikuusen kouluun!

Oppilaskunnan edustaja Maria Suhhareva toivotti osallistujat tervetulleiksi ja kertoi koulustaan oppilaan näkökulmasta. Maria viihtyy koulussa hyvin ja totesi, että moninaisuutta on niin paljon, että rasismia on vähän ja kaikille löytyy joku kaveri. Maria kehui koulun omaa Instagramia, jossa voi tutustua koulun tapahtumiin. Kielivalintoja hän toivoi olevan enemmän.

Apulaisrehtori Ilkka Laasonen kertoi Lehtikuusen koulun painopisteistä Vantaan perusopetuksen strategiassa. Ne ovat oppilaan osallisuus, hyvinvointi ja kielitietoisuus. Tärkeinä asioina hän nosti esille Huomaa hyvä -vuoro-vaikutussopimuksen, hyvät käytöstavat ja sen, että on lupa epäonnistua ja oppia virheistä. Koulu tarjoaa tavanomaisen opetuksen ohella myös työelämäpainotteista ohjausta useita viikkoja vuodessa. Tavoitteena on, että oppilas pysyy ja pärjää jatko-opinnoissa. Tällä hetkellä Urapolku-toimintamallissa on mukana 34 oppilasta.

Ovo-apulaisrehtori Marju Kyllönen ja laaja-alainen erityisopettaja Ulla Kanerva kertoivat neuvottelukunnalle Lehtikuusen koulun arjesta. Lehtikuusi on 980 oppilaan suuri yhtenäiskoulu, jossa oppilaita luotsaamassa on lähes sata opettajaa ja muuta henkilökuntaan kuuluvaa. Maahanmuuttajataustaisia oppilaita on eniten Vantaan kouluista ja määrä kasvaa koko ajan, sillä Hakunilaan muuttaa paljon ulkomaalaisia. Yksin viime lukuvuoden aikana kouluun tuli noin 50 ulkomailla syntyntä oppilasta. Syitä ovat mm. Hakunilan edulliset perheasunnot ja koulun vastaanottavainen maine. Suomi toisena kielenä eli S2 -oppilaita on 550. Heitä on 3. luokilla 60/88, 2:lla 64/120 ja 1. luokilla peräti 80/110. Kotikieliä on 53, joista suurimmat ovat arabia, venäjä, viro ja somalia. Koulussa on hyvä henki ja työtä tehdään sydämellä. Toisaalta maahanmuuttajien määrän nopea kasvu on tuonut myös haasteita.

Oppilaiden suomen kielen hallinta vaihtelee paljon, mutta suurimmalla osalla on heikot taidot. On suuri huolenaihe, että luokissa ei enää ole välttämättä suomen kielen mallia, koska suomenkielisten oppilaiden määrä joissain luokissa on hyvin pieni. Parin viime vuoden aikana tulleilla on usein traumaattisia sotakokemuksia, mikä näkyy levottomuutena ja vaikeutena ottaa vastaan oppia. Erityisen tuen oppilaita on paljon, ja heille tehdään tarvittaessa räätälöityjä lukujärjestyksiä. Lasten lisäksi myös vanhemmat tarvitsevat tukea kotoutumiseen. Opettajilla on jatkuva huoli siitä, että he eivät pysty tarjoamaan tarpeeksi tukea lapselle ja perheelle. Vanhempien tukeminen ei ole koulun perustoimintaa, mutta koulu tekee siinä parhaansa. Koulussa on käynnistetty aloitteita, joiden avulla sekä lasten että vanhempien kotoutumista pyritään tukemaan. Esim. tänä syksynä alkoi Vanhemmat mukaan -hanke Opetushallituksen rahoituksella. Tarkoituksena on opettaa kielitaidottomille huoltajille suomen kieltä ja yhteiskuntatietoutta. Lisäksi 15 koulunkäyntiohjaajaopiskelijaa harjoittelee nimetyissä luokissa.

Kyllösen ja Kanervan mukaan opettajat ovat saaneet viime vuosina paljon lisäkoulutusta työn tueksi. Ongelmana on kuitenkin, että todella tarvitsevien oppilaiden tueksi ei ole tarpeeksi henkilökuntaa. Koulu haluaa turvata kaikkien oppilaiden osaamisen ja hyvinvoinnin. Siksi on tärkeää, että opettajien vaihtuvuus vähenee, S2-opettajia ja -laaja-alaisia erityisopettajia ja koulunkäyntiavustajia saadaan lisää. Tukea ja laajempaa vastuunottoa tarvitaan myös perheiden kotoutumiseen ja vanhemmuuteen, erityisesti sokkivaiheeseen.

3. Kielitietoisuuden kehittäminen ja monikielisten oppilaiden tuki Vantaan perusopetuksessa

Sivistystoimen opetuspäällikkö Pepita Kaskentaus kertoi kielitietoisuuden kehittamisestä ja monikielisten oppilaiden tuesta Vantaan perusopetuksessa. Kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus ei ole uutta Vantaalla. Yli 3000 koululaista opiskelee muuta kuin suomea tai ruotsia omana äidinkielenä. Opetusta annetaan 39 eri kielessä ja S2-oppilaita on 19 % kaikista. Kielitietoinen pedagogiikka ja toimintakulttuuri nähdään rikkautena ja osana normaalia toimintaa ja se koskee yhtä lailla suomen- ja ruotsinkielisiä oppilaita. Vasta maahan tulleet perusopetuksiin ylittäneet saavat valmistavaa opetusta Variassa. Näin he oppivat kieltä omanikäisten kanssa ja saavat samalla näkökulman ammattillisen koulutuksen puolelle.

Valtio rahoittaa valmistavaa ja oman äidinkielen opetusta ja myöntää koulutuksellista tasa-arvorahaa kunnalle useilla miljoonilla vuodessa. Kielitaustaiset oppilaat huomioidaan koulujen rahoituslaskelmissa ja henkilöstömitoituksessa. Oman äidinkielen opetus (2 tuntia/viikko) on integroitu normaaliin koulupäivään. Opettajat kiertävät eri kouluissa ja ovat joskus luokanopettajan tukena. Muutoin maahanmuuttajaoppilaita tuetaan kuten muitakin kolmiportaisen tuen mallin mukaisesti. Vantaalla kuten muuallakin huolena on opintojen keskeyttäminen. Se koskee erityisesti toisen polven maahanmuuttajia sekä perusasteella että toisella asteella. Kehittämisen painopisteet on valittu vahvistamaan heidän oppimistaan ja koulutuspolkujaan.

Keskustelu: Osallistujat kävivät vilkkaan keskustelun kuulluista esityksistä. Todettiin, että Lehtikuusen haasteissa tulevat näkyville Vantaan sisäinen segregatiokehitys ja huomautettiin, että PISA-tutkimuksen perusteella suomalainen koulujärjestelmä ei ole onnistunut hyvin erityisesti toisen polven maahanmuuttajien kotouttamisessa. Huolia ja haasteita on paljon. Esille nousivat mm. S2 -oppilaiden liian nopeasti kasvava määrä, kiusaaminen, lasten sotatraumat ja niiden huomioiminen kouluterveydenhuollossa, opettajien kuormittuminen ja vaihtuvuus, hankaluudet kodin ja koulun yhteistyössä, niukat oppilashuollon resurssit sekä oman äidinkielen opetuksen tason lasku. Pohdittiin asuntopolitiikan vaikutusta eriytymiskehitykseen ja maahanmuuttajien suureen määrään jo ennestään sosioekonomisesti heikolla alueella. Neuvottelukunta korosti, että koulut tarvitsevat enemmän resursseja mutta myös sisällöllistä osaamista puuttua haasteisiin.

Ratkaisuehdotuksia tilanteen korjaamiseksi esitettiin monia: tarvitaan enemmän erikielistä henkilökuntaa ja erityisesti maahanmuuttajataustaisia luokanopettajia, nyt heitä on vain yksi. Sen sijaan koulunkäynnin ohjaajina on paljon eri kulttuuritaustoista tulevia. Lisäksi tarvitaan päteviä oman äidinkielen opettajia ja sotatraumoihin erikoistunut psykologi. Kodin ja koulun yhteistyön parantamiseksi ja vanhempien osallistamiseksi tarvitaan resursseja ja erityisesti luottamusta, jota pitää rakentaa jo ennen kuin tulee ongelmia. Tulkkeja käytetään, mutta se merkitsee, että aikamäärä tuplaantuu. Henkilökunnan hyvinvoinnista pyritään huolehtimaan mm. tarjoamalla koulutusta, työhajausta, itsensä johtamisen malleja ja koulutusta mm. traumojen tunnistamiseen ja vuorovaikutukseen. Opettajille on hyvää koulutusta, mutta sen kohdentaminen ei ole helppoa, koska asiat muuttuvat hyvin nopeasti. Kaskentaus kannusti kokeilemaan uusia toimintamalleja, mutta totesi että niiden vaikuttavuutta pitää seurata, jotta parhaita voidaan jatkaa.

Hakunilan kansainvälinen yhdistyksen toiminnanjohtaja Burhan Hamdon huomautti, että yhdistyksellä on arabiankielisiä asiantuntijoita ja he ovat käytettävissä, jos apua tarvitaan.

Päätös: kuultiin esitykset, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

4. Nuorisotyön ajankohtaiset kuulumiset Hakunilassa

Alueellisen nuorisotyön päällikkö Pekka Mäkelä kertoi Hakunilassa tehtävästä nuorisotyöstä, nuorisopalvelujen yhteistyöstä koulujen kanssa ja kehitysnäkymistä, jonka jälkeen keskusteltiin yhdessä.

Nuorisopalvelut (nupa) tukee nuorten kasvua tarjoamalla vapaa-ajan toimintaa kaikille 10-18 -vuotiaille. Eryisnuorisotyön tavoitteena on tunnistaa varhaisessa vaiheessa syrjäytymisvaarassa olevat nuoret, joita on noin 15 % kaikista. Tällä hetkellä ajankohtaista on toisen maahanmuuttajasukupolven haaste.

Nuorispalvelut tekee Hakunilassa tiivistä yhteistyötä Lehtikuusen koulun kanssa. Erityisnuorisotyöntekijä Ansku jalkautuu kouluun puolet työajasta osana positiivisen erityiskohtelun ohjelmaa ja toimii kanssakulkijana. Kouluyhteistyön tavoitteena on nuorten tukeminen yhteistyössä oppilashuollon kanssa, yhteisöllisyyden vahvistaminen koulussa ja vapaa-ajan toimintojen kytkeminen tukemaan opiskelua, laajasti ottaen yhteistyön tiivistäminen entisestään koulujen, aluenuorisotyön ja paikallisten järjestöjen kanssa. Pienenä toimijana nuorisotyön on haettava yhteistyökumppaneita koko ajan. Hakunilan alueella on toimiva yhteistyö lastensuojelun ja perhetyön kanssa sekä lähipoliisin, kirjaston ja uutena sivistystoimen turvallisuusasiantuntijan kanssa. Hakunilan nuorisotalo eli nuta on tällä hetkellä remontissa helmikuuhun asti, ja uusia hienoja tiloja odotellessa toiminta on väistötilassa ostoskeskuksella.

Nuorisotyöhön kuuluu olennaisesti nuorten kuunteleminen. Mäkelä heittäkin neuvottelukunnalle haasteen ottaa seuraavaan kokoonpanoon nuori mukaan.

Keskustelussa nousi esille Vantaan alueiden erilaisuus ja sen myötä erilaiset haasteet. Hakunilassa suuri enemmistö nuorisotalon kävijöistä on maahanmuuttajataustaisia. Toisin kuin suomalaisilla, heillä on yleensä ympärillään perhettä, mutta ei välttämättä luotettavaa aikuista. Terveystieteiden kanssa tehdään yhteistyötä esim. Nupissa. Nuorisotalojen kävijäkunta on aika poikavaltaista, mutta tyttöjä huomioidaan mm. siten, että nutalla voi olla tyttöjen huone tai oma kuntosalivuoro. Joskus tyttöjä viedään Tikkurilaan Niceheartsin Tyttöjen tilaan, jollainen on tulossa myös Hakunilaan. Hakunilaan on tulossa myös Me-talo, jonka kanssa kaavaillaan yhteistyötä.

Päätös: kuultiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

5. Keskustelu - miten tästä eteenpäin?

Keskustelua käytiin kokouksen teemoista vilkkaasti jo kokouksen kuluessa. Neuvottelukunta päätti lähettää kaupunginhallitukselle yhteiseen keskusteluun ja illan esityksiin pohjautuvan kannanoton.

Päätös: keskusteltiin ja päätettiin antaa kommentointia varten lisää aikaa perjantaihin asti, jonka jälkeen sihteeri muokkaa sen valmiiksi ja lähettää kaupunginhallitukselle sunnuntaina. Merkittiin päätös tiedoksi.

6. Muut asiat

Vaikuttamistoimielinten yhteisessä Uusi Vantaa -tilaisuudessa 23.10. olivat mukana neuvottelukunnan valitsevat edustajat Aadan Ibrahim, Miia Lindell, Pauli Luttinen ja Riitta Salasto. Tilaisuus oli ollut hyvin järjestetty ja edellisessä kokouksessa annetut evästyksiset menivät perille.

Kulttuurisepän haku on jälleen käynnistymässä. Raatiin valittiin neuvottelukunnan edustajiksi Teija Hakulinen ja Aadan Ibrahim.

Päätös: kuultiin selostukset, valittiin edustajat ja merkittiin tiedoksi.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia hyvistä esityksistä ja hyvästä keskustelusta ja päätti kokouksen klo 20.25.

Syksyn viimeinen kokous on 19.12. Saamme silloin vieraaksi kaupunginjohtajan.